

ВПЕРШЕ НА КАРТІ – РАДЗИВИЛІВ

Пропонуємо увазі читачів фрагмент карти України, складеної понад 350 років тому. На ній уперше позначено й Радзивилів (нині Радивилів) – я вказав стрілкою. Щоправда, карта незвична, адже північний напрямок на ній не угорі, як це заведено в теперішній топографії, а внизу. Можна відшукати й позначення інших тутешніх населених пунктів – Дубна, Бродів, Берестечка, Хотина, Перенятинна...

Склав карту французький інженер Пйом Левасер де Боплан (бл. 1600 – 1673). Перебуваючи в 1630 – 1648 роках на службі у польського уряду, він керував будівництвом фортець на півдні України. Причетний і до будівництва замку в Підгірцях поблизу Бродів (разом з архітектором Андре дель Аква). Підгірці тоді були свого роду замською дачею коронного гетьмана Речі Посполитої Станіслава Конецпольського, який виконував обов'язки головнокомандувача всіма збройними силами держави. Головна його резиденція знаходилася в місті-фортеці Броди. Конецпольському належав тоді й Радивилів, у якому, за свідченням Ульріха фон Вердума, було лише 50 чи 60

будинків, але містечко (таке умовне позначення дане йому на карті) активно забудовувалося новопоселенцями.

У 1648 – 1650 роках Боплан опублікував карти України, для яких використав власні виміри. Навіть із пропонованого нами фрагменту легко зрозуміти, що виміри ті були дуже приблизні. Слід уточнити, що пропонований фрагмент – не з самої карти Боплана, а з її перекладу російською мовою, здійсненого в 1829 році українським істориком Дмитром Бантиш-Каменським.

Боплан відомий також як автор випущеного в 1650 році «Опису України», що містить цінні відомості з історії, географії, культури й етнографії України. Ця праця перекладена й видана не так давно в нашій країні.

Іншу древню карту України, на якій знаходимо Радзивилів (нанесено напис «Radziwlow» – без «і»), Козин («Kezin» – «е» замість «о»), Перенятин («Preniatva»), Броди, Берестечко, Дубно, майже 350 років тому видав голландський картограф Яе Янсон (1588 – 1664). Вона

була вміщена в збірці «Novus Atlas» (Амстердам, 1657 р.). Написи на карті виконані латиною, з багатьма фактичними неточностями, на що вказують інші писемні джерела. Нема сумніву, що деталі зображення запозичені з робіт Боплана. Але ця карта виглядає більш традиційно як на теперішні топографічні традиції: північна сторона на ній угорі.

Значно пізніша карта України, складена в 1714 році нюрнберзьким гравірувальником і видавцем Йоганном Батістом Гоманном, теж представляє Радзивилів. Цю карту, але менш деталізовану, в період до 1725 року перевидав німецький картограф з Нюрнберга Крістоф Вайзель – під назвою «Україна або Козаччина».

Як бачимо, вже в середньовічні часи європейці, вирушаючи на схід, знали, що в Україні вони можуть побувати і в таких містечках, як Радзивилів, Козин, Перенятин тощо.

Наприкінці хочу висловити вдячність 89-річному радивилівському краєзнавцеві, давньому другові газети Федору Калениковичу Бортнику за допомогу в підготовці публікації.

Володимир ЯЦУК.

Прапор перемоги. – 2000. – 25 лютого.